

పరిశ్రమ సూక్ష్మ
విశేష

డా॥ ఇలపావుటూరి పాండవరంగారావు

Blank Page

పాపా ఫరీద్ - సూక్తులు

డా. ఇలపావులూరి పాండురంగారావు

ప్రచురణ :

రిజిస్టర్డ్ నెం. 1/64.

మహాభారతం
సాహితీ సాంస్కృతిక సంస్థ
5 కింగ్స్ వే, సికిందరాబాదు-3

BABA FAREED SUKTULU;

Some Stanzas of Baba Fareed (12th Century AD)

The First Punjabi Poet;

Explained in Telugu by :

Dr. I. PANDURANGA RAO

© YUVABHARATHI, Secunderabad-500 003

యు వ భా ర తి

ప్రచురణ : 116

ప్రథమ ముద్రణ : సెప్టెంబరు, 1986

ప్రతులు : 2200

ముఖచిత్ర రచన : శీలా వీరాజు

ముద్రణ : సుపర్బ్ ముద్రణాలయ,
నల్లకుంట, హైదరాబాద్-500 014.

ముఖచిత్ర ముద్రణ : బాలాజీ ఆర్ట్ ప్రింటర్స్,
చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్.

ప్రతులకు :

యువభారతి

5.కింగ్స్ వే, సికిందరాబాదు-500003 తహ

యువభారతి కార్యాలయం

ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్ భవనములు

టిఎక్ రాడ్, హైదరాబాదు-500001

వెల : రూ. 5-00

భావయోగి బాబాఫరీద్ సూక్తులు

మూ మూ ట

“మజ్జిమా నీహి(సిఖాతా ఆపస్ మే బైర్ రత్నా
హిందీ హై హమ్ చతన్ హై హిందూస్తా హమారా”

మతం, (ధర్మం) పరస్పర విద్వేషాన్ని హద్దించదు. నేర్పదు. మన
మంతా భారతీయులం. భారతదేశం మనది.

స్వాతంత్ర్య సమరం మహోద్ధృతంగా జరుగుతున్న రోజుల్లో ప్రసిద్ధ
ఉర్దూకవి అల్లామా ఎక్బాల్ వ్రాసిన ‘హిందూస్తాన్ హమారా’ గీతం దేశీయుల
హృదయాల్లో ప్రతిధ్వనించింది. ఇప్పటికీ ఉత్తేజాన్ని ఉద్దీప్తం చేస్తున్న సామూ
హిక గేయంగా యువతరం జిహ్వాగ్రాలపై చైతన్య తాండవం చేస్తున్నది. ఈ
గేయం ఉర్దూ భాషలో వున్నా, సర్వ భారతీయుల మహత్వాకాంక్షలకు ప్రతీకగా
వున్నది. భారతీయ భాషల్లో కనిపించే వైవిధ్యం కేవలం బాహిరమైనదే. ఒకే
మట్టితో తయారైన రకరకాల పాత్రలవంటివే భారతీయ భాషలు. వాటిలో
ప్రతిఫలిస్తున్న అందాలూ, అదర్శాలూ, ఆచారాలూ, ఆలోచనలూ ఒక్కటే.
అప్పుడెప్పుడో ఈ భరతఖండాన ప్రభవిల్లిన వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, పురాణాలు,
ఇతిహాసాలు, జానపదగాధలు ప్రసరించిన వెన్నెలలే ఈ భాషల పలుకుబళ్ళలో.
తోటల్లో, జనపదాల్లో, కవిశక్తిలో కురిసినవి. నిన్నటి భారతదేశంలో నాలుగైదు
భాషలు నేర్చినవాడే బ్రతుకనేర్చినవాడు. దేశం నలుమూలలా తిరుగగలిగిన
వాడు. తన తెలివితేటలకు సార్థకత చేకూర్చుకొనగలవాడు. యావద్భారతకీర్తి
నార్జించుకొనగలవాడు. నిన్నటి మన తెలుగు కవులలో ఇంచుమించు అందరూ

మూడునాలుగు భాషలలో అంచులు ముట్టిన అభినివేశం సంపాదించుకున్నవారే. నిన్నటి తరం జాతీయనాయకులకు కనీసం రెండు మూడు భాషలతో చక్కని పరిచయం ఉండేది.

తన భాష తియ్యనిది గనుక, తన భాషతప్ప మరో భాషతో తనకు ప్రమేయంలేదు అనుకోవడం వివేకం అనిపించుకోదు. తన భాష స్వచ్ఛమైందనీ, మరే భాషతో దానికి సంబంధం లేదనుకునీ ఇతర భాషలను దూషిస్తూ ఉండటం శాస్త్రీయంకాదు. సభ్యత అంతకంటే కాదు. తన భాషే గొప్పదనీ, దానిద్వారా తనకు తెలిసినదంతా సత్యమనీ, తాను నమ్మిందే సినలైన జ్ఞానమనీ, తాను తెలుసుకోవలసిందేమీలేదనీ అనుకోవడం కేవలం అజ్ఞానంతప్ప మరేమీ కాదు. “ఆనో భద్రాః క్రతవోయన్తు విశ్వతః” (ఉత్తమ భావాలు అన్ని వైపులనుంచి మనవైపుకు రావాలే) అన్న వేదోక్తి దృష్టి వైశాల్యాన్ని అలవరచుకొమ్మని ఆదేశిస్తున్నది. వేదకాలం నుంచి మనీషులు మన దేశంలో తాత్త్విక చింతన చేస్తూ తమ జీవితానుభవాలపట్ల తమకు లభించిన జ్ఞానాన్ని కవితాత్మకంగా అందిస్తూనే వున్నారు. సంస్కృతంలో, ప్రాకృతంలో, హిందీలో, పంజాబీలో, మరాఠీలో, గుజరాతీలో, తమిళంలో, బెంగాలీలో, తెలుగులో, కన్నడంలో ఇంకా మరెన్నో భాషల్లో, పాటల్లో, పద్యాల్లో అందించినారు. సామాన్యులు మాట్లాడు కునే భాషలో యీ తాత్త్విక భావాలు చక్కని ఉపమానాలతో వెలువడినవి. సామాన్యులు సరే ! అసామాన్యులకూడా యీ పాటలను పవిత్రంగా భావించి తమ ప్రమాణ గ్రంథాల్లోకి, పూజ్య గ్రంథాలలోకి ఎక్కించుకున్నారు. మహా భక్తుడు, మహా తపస్వి, మహిమాన్వితుడు, ఆత్మసాక్షాత్కృతిని పొందజాలిన గురుశ్రేష్ఠుడు గురునానక్ పంజాబీ భాషలో వెలసిన తొలిరచనలైన బాబా ఫరీద్ సూక్తులను గ్రంథ్ సాహెబ్ లో చేర్చుకుని వాటికి చరితార్థతను కల్పించినాడు. బాబా ఫరీద్ పంజాబీ భాషకు ఆది కవి.

సంస్కృతంనుంచి ప్రాకృత భాషలు కొన్ని పుట్టినవి. వాటినుంచి కొన్ని అపభ్రంశ భాషలు పుట్టుకొచ్చినవి. ఆ అపభ్రంశ భాషలు మరికొన్ని ఆధునిక

భారతీయ భాషలకు నారు పోసినవి. సంస్కృత, ప్రాకృత భాషల పదజాలం, వ్యాకరణాలు, చందస్సు, సామెతలు, ఇతిహాసాలు, కథలూ యీ భాషలకు వార సత్వంగా సంక్రమించినవి. సంస్కృత ప్రాకృత జన్యాలేకాక ద్రవిడ భాషా కుటుంబానికి చెందిన భాషలు కూడా కొన్ని పున్నవి. ముఖ్యంగా దక్షిణ భారతంలో. ఉత్తర దక్షిణ భాషలన్నీ సంస్కృత ప్రభావానికి అతిమాత్రంగా లోబడినవే. సుమధురములే. గంభీర భాషద్యోతకములే. ఉత్తమ సాహిత్యాలను రాశిపోసినవే. అన్ని భాషలు జాతీయ భాషలే. ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో వాటితో పరిచయాన్నో, సంబంధాన్నో, పెంపొందించుకోవడంవల్ల, సమైక్య శక్తులకు దోహదం కలుగుతుంది.

సాహిత్య సాంస్కృతిక సంస్థలు సాధించవలసిన లక్ష్యం జాతీయ సమైక్యం.

యువభారతి కడచిన 22 ఏళ్ళుగా 115 పుస్తకాలను ప్రచురించింది. తెలుగు సాహిత్యవికాసానికి తోడ్పడే గ్రంథాలతోపాటు భారతీయ సాహిత్యాన్ని, తెలుగువారికి పరిచయం చెయ్యాలన్న దృక్పథంతో సూరదాస్ కవితావైభవం. తులసీదాస్ కవితా వైభవం, తమిళ సాహిత్యం-భారతీయకవిత, కన్నడ కవితా సౌరభం, ప్రేమచంద్ జీవితం-సాహిత్యం అన్న పుస్తకాలను ప్రచురించినాము.

ఇప్పుడు పంజాబీ భాషకు శ్రీకారంచుట్టిన బాబా ఫరీద్ సూక్తులను తెలుగు అనుసరణతో అందిస్తున్నాను. బాబా ఫరీద్ 12వ శతాబ్దానికి చెందిన మహనీయుడు. ఇస్లాం మతానుమాయి. అయినా ఆయన సూక్తుల్లో మతం గీసిన గీట్లేమీ కనిపించవు. ముస్లిములు భారతదేశములో స్థిరపడిపోయి, ఇక్కడ ప్రజలతో కలిసిపోవడానికి ఫరీద్ వంటి మహనీయులే కారణం. ఏడువందల ఏళ్ళలో సమైక్య జీవనసరళికి అనువైన ఆలోచనలను, బ్రతుకుతీరును అందించినవారు ఫరీద్ వంటివారే. బాబా ఫరీద్ తత్త్వ చింతన ఉపనిషత్తుల బాటలలోనే సాగింది. ఘన భక్తి సాహిత్యం అడుగుజాడల్లోనే నడిచింది. బాబా ఫరీద్ సూక్తులను

అచ్చమైన తెలుగు నుడికారంతో అందించిన మనీషులు డా. ఇలపావులూరి పాండురంగారావు. డా. పాండురంగారావుగారు సంస్కృత, ఆంగ్ల, ఆంధ్ర, హిందీ భాషా సాహిత్యాలతో తలస్పర్శి అభినివేశాన్ని సంపాదించిన విద్వాంసులు. మా యువభారతికి 'సూరదాస్ కవితా వైభవం', 'ఉపనిషత్సుధ', 'రామాయణ పరమార్థం' అనే గ్రంథాలను వ్రాసియిచ్చి ప్రచురించుకునే అవకాశం కల్పించిన ఉదార హృదయులు. హిందీలోనూ, తెలుగులోనూ అనేక కవితలను, వ్యాసాలను, వ్యాఖ్యానాలనూ వెలయించి సమున్నత ప్రమాణాలందుకున్న సాహితీ స్రష్టలు

“భావయోగి బాబా ఫరీద్ సూక్తులు” అనే పుస్తకాన్ని రచించి, ప్రచురించుకునే అవకాశాన్ని కల్పించిన డా. ఇలపావులూరి రంగారావుగారికి కృతజ్ఞతాపూర్వకమైన అభివందనములను సమర్పించుకుంటున్నాను.

డా॥ ఇరివెంటి కృష్ణమూర్తి
అధ్యక్షులు

భావయోగి

బాబా ఫరీద్

(1173 - 1266)

ప్రపంచంలో ప్రాజీవోటికి ప్రాణశక్తిని ప్రసాదించే ప్రాణనాడి ఒక్కటే. జీవదారులు వేరయినా జీవదార ఒకటే. శరీరాలు వేరయినా ఆత్మ ఒకటే, భాషలు వేరయినా భాషవాహిని ఒకటే. మతాలు వేరయినా అభిమతం ఒక్కటే. మానవ జీవితంలో మతానికి గల ప్రాశస్త్యం, ప్రాచుర్యం మరో జీవిత తత్వానికి లేదు. ఆర్థం, ఆలోచన, ఆనందం జీవితానికి కావలసిన మూడు ముఖ్యావసరాలు. ఈ మూడింటికి మూలం ఏమిటని మహనీయులు ఆలోచించారు. ఎదతెగని ఆనందంతోపాటు నిరంతర శాంతిని సాధించేందుకే ప్రపంచంలోని అన్ని మతాలూ ప్రయత్నించాయి. మత ప్రవక్తలు ఈ శాంతి పాఠాన్నే వేరు వేరు భాషల్లో, వేరు వేరు పద్ధతుల్లో ప్రవచించి వివరించారు. అంపరి లక్ష్యం ఒకటే. ఆ లక్ష్యాన్ని వేరువేరు లక్షణాలు ప్రత్యక్షీకరించు కున్నాయి. లక్ష్యంలో హుచ్చ లేనప్పుడు లక్షణం ఎలాంటిదయినా వైవిధ్యం పెరుగుతుందేకాని, విరోధం ఏర్పడదు.

మాటిమాటికి అనేకత్వంలో ఏకత్వం సాధించి అన్ని మతాలలోని ఏకాత్మ ప్రత్యయసారాన్ని చాటిచెప్పే సాత్విక తపస్సంపన్నులు, సాధుపుంగవులు, మత గురువులు మనదేశంలో అనేకులు జన్మించారు. వారి బోధనలను జాగ్రత్తగా గమనిస్తే మహనీయులయిన మత ప్రవక్తలు ఒకే తత్వాన్ని, ఒకే సత్యాన్ని ప్రబోధించారనే విషయం స్పష్టమవుతుంది. ఇలాంటి మహనీయుల్లో ఎన్నదగినవాడు బాబా ఫరీద్.

మహమ్మదీయునిగా జన్మించి, పంజాబీ భాషలో తన ప్రబోధ గీతీకలను ప్రబంధించి, అన్ని మతాలలోని మూలతత్వాన్ని మధుర

మయిన భాషలో మానవ జాతికి అందజేసిన భావయోగి బాబా ఫరీద్. ఇతని రచనలను చూచి సిక్కులకు ఆదిగురువయిన గురునానక్ ముగ్ధుడయి వాటిని తమ మత మహత్తుకు చిహ్నమయిన 'గ్రంథ సాహబ్'లో చేర్చుకొనడం గురునానక్ బౌద్యారానికేకాక బాబా ఫరీద్ భావగరిమకు కూడా నిదర్శనం. బాబా ఫరీద్ కు ముందు పంజాబీ భాషలో గ్రంథ స్థమయిన సారస్వతం కనిపించదు. ఆ విధంగా ఆయన పంజాబీ సారస్వతానికి ప్రాణప్రతిష్ఠ చేసిన ప్రథమ కవి అయినారు. ఆయన రచనలను ఆ రూపంలో ఏదో సాధారణమయిన ప్రచురణలో కాక చిరస్థాయిగా నిలబడగల, నెలకొనవలసిన గ్రంథసాహబ్ లో చేర్చి, అటు సాహిత్యానికి, ఇటు ఆధ్యాత్మిక సంపదకూ ఎనలేని సేవ చేసిన గౌరవం గురునానక్ దేవునికి లభించింది. ఈ విధంగా బాబా ఫరీదు ప్రవచించిన భావయోగం మత సామరస్యాన్ని సాధిస్తూ సారస్వత సవనీతాన్ని కూడా సహృదయలకూ, హృదయజ్ఞులకూ అందజేసింది. మత దృష్టితో చూస్తే మహమ్మదీయమతంలో అంతర్భాగమయిన సూఫీ సంప్రదాయానికి సూక్తిముక్తావళిని ప్రసాదించిన ప్రవక్త బాబా ఫరీదు. సారస్వత జగత్తులో పంజాబీ భాషకు ఆదికవి.

బాబా ఫరీద్ జీవితమే ఒక సమరసగాథ. అన్యాయం, అక్రమం, అవినీతి, అత్యాచారం విచ్ఛలవిడిగా విహరించే కాలంలో శాంతి సందేహాన్ని వేదాంతపరంగా అందజేసిన బాబా ఫరీద్ క్రిస్తుశకం పన్నెండవ శతాబ్ది చివర షేక్ జుమ్లాద్దీన్ సులేమాన్, కర్పూం బీబీ అనే తల్లిదండ్రులకు జన్మించాడు. ఉపవాస మాసమయిన రంజాన్ నెలలో జన్మించటంవల్ల పుట్టగానే తల్లి దగ్గర పాలు తాగలేదు. ఉపవాస సమయం ముగిసిన తర్వాతనే శిశువు తల్లిపాలు తాగడం చూచి తల్లిదండ్రులకే ఆశ్చర్యం వేసింది. తండ్రి బాల్యంలోనే మరణించటంవల్ల తల్లి దగ్గరనే బాల్యం గడచింది. పరమ సాధ్వీ అయిన తల్లి చిన్న తనంలోనే తన తనయునికి చిరం తన చైతన్య ధారలను స్తన్యపానంతో

పాటు చవిచూపింది. ఫరీదు జన్మనామం ఫరీదుద్దీన్ అత్తర్. జన్మ స్థానం ముల్తాను (వంజాబ్)కు దగ్గర కోత్వాల్. ఫరీదు పెరిగి పెద్ద వాడయిన తర్వాత పంచదారవంటి పలుకులతో పదిమందికి ఆనందకరంగా సంభాషించడం వల్ల అతనికి 'శకర్-గంజ్' అనే ముద్దు పేరు వచ్చింది. ఈ పేరు అతని మత గురువయిన ఖ్వాజా కుతుబుద్దీన్ బక్తియార్ కాకీ తన ప్రేమ శిష్యుడికి ప్రేమతో పెట్టాడని ప్రతీతి. ఆసాటి మహనీయులు కూడా ఫరీదుకు గల యీ వాగ్విభూతిని వేనోళ్ళకొని యాడేవారు. మీర్ఖుర్ద్ అనే ప్రసిద్ధ కవి ఫరీదును సంబోధిస్తూ 'నీ చేతిలో రాళ్ళు రత్నాలవుతాయి, నీ నోటిలో విషం పీయూషమవుతుంద'ని అన్నాడు. సరస్వతీ వరప్రసాదం కలవాడు కాబట్టి ఫరీదు నోట వెలువడిన పలుకులు పలు దిక్కులా ప్రసరించాయి.

బాబా ఫరీదుకు పరమ గురువయిన ఖ్వాజా ముయినుద్దీన్ చిస్తీ సంప్రదాయాన్ని స్థాపించిన సూఫీ గురువు. అజ్మేరును ప్రధాన పీఠంగా చేసుకొని వృద్ధీరాజు కాలంలో ఖ్వాజా ముయినుద్దీన్ సూఫీ సిద్ధాంతాలకు అనుగుణంగా ఈ సంప్రదాయాన్ని స్థాపించాడు. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, అనే బేదం లేకుండా భారతదేశంలో, ముఖ్యంగా అజ్మేరు పరిసరాల్లో ఉన్న సామాన్య ప్రజలందరూ, ముయినుద్దీన్ చేసే మత బోధను హితోపదేశంగా భావించి సేవించే వారట. సర్వజన సమారాధన కోసం ఏర్పడ్డ 'లంగర్' (అన్నదానం) అనే ఆచారాన్ని ప్రారంభించినవాడు ముయినుద్దీనే, పేద సాదతకు అన్నపానాలను ఏర్పాటు చేయడం మానవుల ప్రథమ కర్తవ్యం అని యిందులోని ఆంతర్యం. ఖ్వాజాముయిను బోధించి సాధించిన భూత దయను పురస్కరించుకొని అతన్ని 'గరీబ్-నిజాజ్' (పేదల పాలిటి వెన్నిది) అనేవారు. ముయినుద్దీన్ శిష్యుడు కుతుబుద్దీన్ బత్తీయార్. ఆనాడు ఢిల్లీని పాలిస్తున్న కుతుబుద్దీన్ ఐబక్కు సూఫీ ప్రవక్త కుతుబుద్దీన్ బత్తీయార్ అంటే చాలా అభిమానం. ఈనాడు ఢిల్లీలో మనకు కనిపించే కుతుబ్ మినార్ ఈ యిద్దరి స్మృతిచిహ్నమే. ముయినుద్దీన్

అయిమేరులోనూ, అతని శిష్యుడు కుతుబుద్దీన్ ఢిల్లీలో ఉండడం బాగు లేదని గురువుగారే శిష్యుడి దగ్గరికి వచ్చి చేరడంతో చిస్తీ సంప్రదాయానికి ఢిల్లీ కేంద్రమయింది. ఆచారకాలంలోనే ఈ గురు శిష్యులు పేక్ పరీదుద్దీన్ అత్తార్ (బాబా ఫరీదు జన్మనామం)ను చేరదీసి తమ సంప్రదాయానికి ఉత్తరాధికారిగా ఎన్నుకున్నారు. ఈ విధంగా బాబా ఫరీదు చిస్తీ సంప్రదాయాన్ని, సూఫీ సిద్ధాంతాలను, ఇస్లాం మతాన్ని ఆధారం చేసుకొని సర్వమానవ సంక్షేమానికి సంబంధించిన సత్యధర్మాలను చక్కెరలాంటి వాక్కుతో పొందుపరచి తరతరాలకు అందేట్లు జేశారు.

బాబా ఫరీదు చేసిన చోదల్లో ప్రత్యేకంగా ఒక మతానికి మాత్రమే చెందగలదనే సంకీర్ణభావం ఎక్కడా కనిపించదు. ప్రపంచం-పరమాత్మ, జననం-మరణం, స్వర్గం-నరకం, వివేకం-వైరాగ్యం, ప్రారబ్ధం-పురుషార్థం, కష్టం-సుఖం, సంయోగం-వియోగం, వాసన-ఉపాసన లాంటి విషయాలను గురించే బాబా ఫరీదు అందరికీ అర్థమయ్యే భాషలో చెప్తారు. పలురావుల దగవద్దీతలో, ఉపనిషత్తులలో, సుభాషితాలలో చెప్పిన విషయాలు కనిపిస్తాయి. ఇది సూఫీకవి అన్నాడని ప్రత్యేకంగా చెప్తే తప్ప హిందువులకు అందులో హిందుత్వం, సిక్కులకు సిక్కుత్వం, మహమ్మదీయులకు మహమ్మదీయమైన భావమాదురి, క్రైస్తవులకు క్రీస్తు బోధించిన సువార్తలు, బౌద్ధ జైనులకు సత్యం-అహింస, ఇతర మతస్తులకు వారి వారి సిద్ధాంతాలు బాబా వాక్కుతో ప్రతి బింబించినట్లు కనిపిస్తాయి.

ఒకచోట బాబా అంటాడు:

ఉసు ఊపిరి హై మారగు మేరా
సేఖ్ షరీదా పందు సంహారి సవేరా
కత్తిమీది సాములాంటిది నా మార్గం
కడుమెలకువగా నడవలసిన మార్గం)

ఈ చరణాలు చదువుతుంటే “శ్లోరన్యదారానిశితా దురత్యాయా
దుర్గం పథ స్తలైకవయోవదంతి” అన్న కతోపనిషద్వాక్యం గుర్తుకు రాక
మానదు. ఈ దుర్గమ మార్గాన చరించిన మహాసీయలందరూ ఇలాగే
అన్నారు.

మహాసీయుల వాక్కు అన్ని దేశాల్లో, అన్ని కాలాల్లో ఒక ధోరణిలో
ధారావాహికంగా పలుకుతూ వచ్చిందనే పరమ సత్యాన్ని బాబా
ఫరీదు వాక్కు స్పష్టం చేస్తుంది.

మతంలోని ఆంతర్యం తెలియక మతం పేరిట మానవత్వాన్ని
విస్మరిస్తున్న సమయంలో బాబా ఫరీదులాంబి బావయోగుల పద సంపదను
పరిజ్ఞానంతో అవగాహనం చేసుకొని, ఆచరణలోనికి అనువదించు
కొనడం చాలా అవసరం. అందుకే యీ ప్రయత్నం.

ఇందులో బాబా సుభాషితాలను కొన్నింటిని తెలుగు లిపిలో అం
దించి వాటికి సరళమైన తెలుగులో వివరణ కూడా పొందుపరచడం జరి
గింది. ప్రపంచంలో ఏ మూల, ఏ భాషలో ఎలాంటి మంచి ఉన్నా
దానిని సేకరించి తెలుగువారికి ముఖ్యంగా యువతరానికి పంచి పెట్టేం
దుకు కింకణం కట్టుకున్న సాంస్కృతిక సారస్వత సంస్థ యువభారతి
దీనిని ప్రచురించటం ముదావహమయిన విషయం.

భావయోగి బాబా ఫరీదు ప్రవచించిన యీ ప్రళస్త వాక్కు
సర్వమత సామరస్యంకోసం పాటుపడుతున్న భారతీయులకు ఆనందం,
ఆ రోకం అందించగలదని ఆసీస్తూ.

విధేయుడు

ఇలపావుల్లూరి పాండురంగరావు

(సతిగుర్ ప్రసాది)

సద్గురు ప్రసాద సిద్ధిరస్తు

బోలై సేఖ్ ఫరీదు, పీయారే అలహ్ లగే ।

ఇహు లను హోసీ ఖాక్, నిమాణీ గోర్ ఘరే॥

అజు మిలావా సేఖ్ ఫరీద్, టాక్మ్ ।

కూంజదీయా మనహు మచీందడియా॥ రహాఉ॥

జేజాణా మరిజాయే, ఘుమిన ఆయే ।

ఝూతీ దునియాఁ లగి, న ఆపు వజాయే॥ 2॥

బోలియే సచుదరము, ఝూతున బోలియే ।

జో గురు దీసై బాట్, మురీదా జోలియే॥ 3॥

చైల్ లంఘదే పారి. గోరీ మను దీరియా ।

కంచన వన్నే పాసి, కలవలి చీరియా॥ 4॥

సేఖ్ హైయాతీ జగిన, కాయీ థిరు రహియా ।

జిను ఆసణి హమ్ బై రే, కేరే బై సి గయియా॥ 5॥

కతిక కూజాఁ చేతిడవు, సావణి విజులీయాఁ ।

సియాలే సోహిందీయా, పిర్ గలి బాహడీజా॥ 6॥

చరే చలణ్ హార్, విచారా లేయి మనో ।

గంధేదియాఁ ఛియమాహ్, తుడందియా హికు ఖినో॥ 7॥

జిమీ పుచై అసమాన్, ఫరీదా ఫేవట్ కిన్నిగయే ।

జాలణ్ గోరా నాలి, ఉలామే జీయ సహే॥ 8॥

అష్టపదిలాంటి యీ కిర్తనలో బాబా ఫరీద్ సనాతన సత్యాన్ని సరళమైన భాషలో, సహజమైన శైలితో అన్ని మతాలు చెప్పేది చివరకు ఇదే సనిపించేట్టు చెప్తాడు :

ఫరీదు మాటవినండి. పరమాత్మను సేవించండి. శరీరం శాశ్వతం కాదు. నశ్వరకాయం పిడికెడు బూడిదగా మారిపోతుంది. మట్టి మట్టిలో చేరిపోతుంది.

చంచలమయిన మనస్సును ఇంద్రియాలు స్వాధీనపరచు కుంటాయి. ఇంద్రియాలను లోబరచుకోగలిగితే క్షణంలో ఆత్మ సాక్షాత్కారం లభిస్తుంది.

ప్రతి జీవికీ మరణం తప్పదనీ, మరణించిన వాడు తిరిగిరాదనీ తెలిసి కూడా పరమార్థాన్ని విస్మరించి ప్రాపంచిక విషయవాసనల్లో మునిగి జీవితాన్ని వ్యర్థం చేసుకోవటం తెలివి తక్కువ.

నిజం చెప్పటం సీ దర్మం. అబద్ధం అదర్మం. గురువు చూపించిన బాట కూడబెట్టని మూట. గురువు చెప్పిన మాట సాధకులకు ఊట.

భవసాగరం దాటిన పరమ యోగులను భర్త ననుసరించిచరించే పతివ్రతల లాగా భావపరులు అనుకరించి తరిస్తారు. పరమాత్మకుసంబంధించని పసిడివన్నెలు పదిదినాల పట్టపగలుగా వెలిగి నశించిపోతాయి.

జీవితంలో శాశ్వతమైనది ఏదీలేదు. పదవులను చూచి భ్రమించరాదు. మనం అలంకరించిన అధికారాలను ఇంతకు ముందు ఎందరో అనుభవించారు. అందరూ నశించారు.

ఋతుచక్రం నిరంతరం పరిభ్రమిస్తూ ఉంటుంది. వేనవిమండు టెండలను నహిస్తుంది. శ్రావణ సంధ్యలు మెరుపు తీగలను వెలయిస్తాయి. శారదేందీర చల్లని వెన్నెలను విరజిమ్ముతుంది. చలికాలం చెలిమి చలువలను చవిచూస్తుంది.

వెళ్ళవలసిన వాళ్ళు వెళ్ళిపోతారు. మనసు చిక్కబట్టి శేషించిన వాళ్ళు జీవిస్తారు. ఒక్కక్షణం ఆలోచించు ఎంత కాలమో శ్రమించివీర్ప రచుకొన్న అందలం అరనిముసంలో కూలిపోతుంది.

ఎంతమంది నావికులు ఈ పాటికి దరిజేరారని భూమి ఆకాశాన్ని అడుగుతుంది. కొందరు గోరీలలో కుమిలి పోతున్నారనీ, మరికొందరు నవ్వుల పాలవుతున్నారనీ ఆకాశం సమాధానం చెప్తుంది. మరి తన సంగతి యేమిటో తానే చూచుకోవాలి.

ఈ యెనిమిది చరణాల్లో వేదనాదం మారుమోగుతుంది. జీవిత వరమార్గం ద్వనిస్తుంది. 'సత్యం వద,' 'దర్మం చర...'లాంటి ఆదేశ వాక్యాలే కాక నశ్వర జీవితంలోని అవినశ్వర తత్వాన్ని అవగాహనం చేసుకొని అనుభవించి ఆనందించడం మానవదర్మమన్న సార్వత్రిక సందేశం 'కూడా ఈ గేయంలో శ్రుతి సుభగంగా వినిపిస్తుంది.

భా వా ఙ్గ మి

ప్రపంచం - పరమాత్మ

జననం - మరణం

స్వర్గం - నరకం

వివేకం - వైచాగ్యం

ప్రారబ్ధం - పురుషార్థం

కష్టం - సుఖం

సంయోగం - వియోగం

వాసన - ఉపాసన

ప్రపంచం - పరమాత్మ

సభనా మణి మాణిక్, తాహణు మూలి మచాంగవా।

జేతపు పిరియా దీసిక్, హియావు న తాహే కహిదా॥

అందరూ మణిమాణిక్యాల లాంటివాళ్ళే హృదయేశ్వరుడు అందరి హృదయాల్లో నివసిస్తాడు. కాబట్టి అందరి హృదయాలకూ ఆహ్లాదం కలిగేటట్టుగా మనం ప్రవర్తించాలి. ఎవరి హృదయాన్నీ నొప్పించ కూడదు. హృదయం నొచ్చుకుంటే హృదయేశ్వరుడు నొచ్చుకున్నట్టే..

“ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేశే.... తిష్ఠతి”

o o o

ఇకు ఫి కాన గాలాయి, సభనామై సచా దణీ।

హియావున కైహి తాహి, మాణిక్ సభ అమోలవే॥

సత్య స్వరూపుడు, సర్వాంతర్యామి అయినస్వామి అందరి అంత రంగంలో నెలకొని ఉంటాడు. కాబట్టి ఎవరినీ చులకనగా చూడ కూడదు.. చులకనగా మాట్లాడకూడదు. ఇతరులమనస్సు నొచ్చేమాటలు నోటరాసీయకూడదు. అందరికీ ఆనందం కలిగే పద్ధతిలోనే అందరితో మాట్లాడాలి. ఎవరినీ దూషించరాదు. తూలనాడ కూడదు. అందరూ పరమాత్మ స్వరూపులే.

‘అనుద్వేగకరం వాక్యం సత్యం ప్రియహితం’- అన్నమాటల్లో గీతాచార్యుడు కీర్తించిన వాఙ్మయతపస్సు బాబాఫరీదు పలికిన యీ పదాల్లో ద్వనిస్తూ ఉన్నది.

ఫరీదా కన్ని ముసలా నూపుగలి, దిలి కాతీ గుడ్డ వాతి।

బాహరి దిన్ నై చనణా దిల్ అంధియారీ రాతి॥

సన్న్యాసులందరూ సాదువులుకారు. అందులో కొందరు మోస
గాళ్లు కూడా ఉంటారు. జింక చర్మం, కాషాయవస్త్రం ధరించినంత
మాత్రాన వాళ్లు ధర్మాత్ములు కాలేరు. మంచి మంచి మాటలు కూడా
తీపిగా ప్రీతిగా చెప్పవచ్చు. కాని హృదయాంతరాలలో చిమ్మ చీకటులు
కమ్ముకొని ఉండవచ్చు. కావలసింది బయటి వెలుగుకాదు, లోపలి
వెలుగు అంతరంగం ప్రధానం. బాహ్యపేషాలను చూచి భ్రమపడరాదు.

o o o

లమ్మీ లమ్మీ నదీ వహై, కందీ కేరై హేతి।

బేడై నో కపరు కియాకరై, జే పాతణ్ రహైసుచేతి॥

కొండల్లో, కోనల్లో, గుట్టల్లో, మిట్టల్లో కుంటువడని వేగంతో
ప్రవహించేనదిలాగా దుఃఖవాహిని ప్రచండవేగంతో ప్రవహిస్తూ ఉంది.
మంచితనాన్ని తలపించే గట్టును తెంచుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నది.
ఈని పడవ నడిపించేవాడు మెలకువగా నడిపిస్తే గాలివాలు కలిసేవస్తే
పడవకు ప్రమాదమేమీరాదు. ప్రపంచం నది. జీవితం నౌక. నడిచేది
నరుడు. నడిపించేవాడు దైవం (నారాయణుడు) స్వామి అనుగ్రహం
ఉన్నంతవరకు పడవలాంటి జీవితానికి ఏమీ ప్రమాదం జరగదు.

కంఘీ వహన్ న డాహి, తవుభీ లేఖా దేవణా ।

జి ధరి రబ్ రజాయి, వహణు తిదావూ గవుకరే॥

ప్రచండ వేగంతో ప్రవహిస్తూ, ఒడ్డును ఒరుసుకుపోతూ కట్టలు తెంచుకునేందుకు ప్రయత్నించే ఉద్దండనదిని సంబోధించి బాబా అంటాడు

“నది : నీవు నీ కట్టను తెంచుకునేందుకు చూడకు. కట్ట తెగితే నీవు నీ ప్రవర్తనను గురించి సంజాయిషీ చెప్పుకోవలసి ఉంటుంది. నీ దారిన నీవు ప్రవహించు. మితిమీరిన పొంగుతో దారి తప్పకు, విశ్వ నియంత నియమించిన నీతి మార్గాన్ని అనుసరించటమే నీకు శ్రేయస్కరం.

o o o

ఫరిదా బురే దా భలాకరి, గుసా మని స హథాయి।

దేహీ రోగున లగయీ వలై సభు కిచు పాయి॥

ఆపకారం చేసిన వాళ్ళకు కూడా ఉపకారంచెయ్యటం ఉత్తముల అక్షణం. ఎవరికీ కీడు తలపెట్టరాదు. ఏ పరిస్థితిలో కూడా కోప తాపాలను లొంగిపోరాదు. ఇలా ప్రశాంతంగా జీవితం గడుపుతూ ఉంటే అంతటా మంచితనమే కనిపిస్తుంది. మనస్సు నిర్మలంగా ఉంటే శరీరం ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది. సకల సిద్ధులూ షణంలో లభిస్తాయి.

“ఆపకారికి ఉపకారము నెహమెన్నక చేయవాడు నేర్పరి సుమతి” - అన్న సుమతి వచనం ఈ సందర్భంలో స్మరింపదగినది.

ఫరీదా గలీ సు సజ్జా వహీ, ఇకు డూడేదీ లహాః ।

దుబా జివు మా(లీహా, కారణి తిస్త్వా మాపిరీ॥

తియ్యని మాటలు చెప్పి సమయానికి తప్పుకునే స్నేహితులు ఎక్కడ పడితే అక్కడే దొరుకుతారు. కాని అర్కరకు వచ్చే ఆత్మీయులు మాత్రం ఎంత వెదకినా కనిపించటం. మనసు విప్పి చెప్పి మన సార ప్రేమించే మిత్రులకోసం బాబా మనస్సు పరితపిస్తూ ఉన్నదట. అలాంటి మిత్రులు లేకపోవటం వల్ల ఆయన హృదయం కుంపటిలా ఆవేదనతో రగులుకుని పోతున్నదట.

-౨-

ఫరీదా జంగలు జంగలు కియా దవహి వణి కండా మోడేహి।

బసీ రవు హియాలియే, జంగలు కియా డూండేహి॥

స్వామి సర్వాంతర్యామి, అందరి హృదయాల్లో ఆయన నెలకొని ఉంటాడు. ఆయన్ని వెదకేందుకు అష్టకష్టాలుపడి అడవుల్లో తిరగవలసిన అవసరంలేదు. అరణ్యాల్లో ముళ్ళకంచెలు తప్ప మరేమీలేవు. కంటక సంకటాల్లో చిక్కుకొని అవస్థపడక హృదయంలో హృదయేశ్వరుని దర్శించుకో, పవిత్రమైన హృదయం పరమాత్మకు నిలయం.

“ఈశ్వరః సర్వభూతానాం హృద్దేహీ.... తిష్ఠతి”- అన్న గీతా వాక్యం ఇక్కడ స్మరణీయం.

ఫరీదా అఖీదేఖి వతీజీయాఁ సుణి సుణి రీజే కన్న।

సాఖ్ పకందీ ఆయియా హోర్ కరేందీ వన్న॥

చంద్యమయిన ప్రపంచాన్ని చూచి చూచి కళ్ళు కాయలుకాచాయి, నానా నాద నినాదాలను విని చెవులు గింగురుమన్నాయి. పంటలా జీవితం పండింది. పచ్చని వైరు పసిడి వన్నెలను వెలయించింది. ఆ రూపం వేరు. ఈ రూపం వేరు. ఆ రంగువేరు, ఈ రంగువేరు. జీవి ఒకడే, జీవన విధానం వేరు.

)o(

ఫరీదా తినా ముఖ్ డరావణే, జినా విసారి ఓను నావు।

ఐథై దుఖ్ ఘణేరియా, అగ్గే రవురు న రాడు॥

భగవన్నామాన్ని విస్మరించిన వాళ్ళ ముఖం చూస్తేనే పాపం వస్తుంది. అలాంటి వాళ్ళ జీవితం ఇహానికి, పరానికి పనికిరాకుండా పోతుంది. ఇహలోకంలో సుఖానికి, పరలోకంలో ఆత్మశాంతికి రెంటికి దూరమయిన జీవితం వ్యర్థం.

నామ మహిమను బాబా ఫరీదు అనేక సందర్భాలలో కొనియాడు తాడు. భగవన్నామం భగవంతుని కంటే గొప్పదని మహనీయులు భావిస్తారు.

)o(

ఉరు ఫరీదా ఉజూసాజి, సుబహ్ నివాజ్ గుజారి.
జో సిరుసాయీ నా నివై, సో సిరు కపి ఉతారి॥

ఉదయంలేచిపరమాత్మనుస్మరించటం ప్రతిమానవునికి ర్తవ్యం.
పరమాత్మకు భక్తితోనమస్కరించని శిరస్సు శిరస్సుకాదు. నమస్కరిం
చని శిరస్సును చేదించటంమేలు.

“శేష శాయికి మ్రొక్కు శిరము, శిరము” అన్న పోతన పద్య
పంక్తి ఇక్కడ స్మరణీయం.

o o o

జననం - మరణం

ఫరీదా థిండి మేఖా అగలీయా జిందు న కాయా మేఖ్ ।
వారి ఆపో ఆపణే చతీమసాయిక్ సేఖ్ ॥

శరీరమనే వస్త్రాన్ని చినగకుండా కాపాడుకునేందుకు నర నర్తా
లలో లెక్కలేనన్ని కుట్లు, ముళ్లు ఉన్నాయి, ఇంత చక్కగా కుట్టిన
శరీరం చెక్కు చెదరకుండా ఉంటుందేకాని ప్రాణాలను తనతో ముడి
వేసుకోలేదు. గడువు పూర్తి కాగానే ప్రాణాలు శరీరానికి చెప్పకుండా
లేచిపోతాయి. శరీరానికి, ప్రాణాలకూ మధ్య ముడులు కానీ, కుట్లకానీ
ఏవీ లేవు. కనకనే మహావీరులూ, మహాత్ములూ కూడా ఆయువు ముగి
యగానే కాలంలో కలిసిపోతారు. మరణాన్ని ఎవ్వరూ తప్పించుకోలేరు.

o o o

పాసి దమాయే చతు సిరి, జేరి నడో రడ్ ,

జాయిసులే జీతాణ్ మహి, దీయే అతిమా గాడ్ ॥

ఒకవైపు నగారాలు మోగుతూ ఉండే, మరోవైపు వందిమాగ
దులు ప్రళస్తగీతాలు పాడుతూ ఉండే చిత్ర చామరాది రాజు లాంచనా
లతో తులదూగుతూ రాజభోగాలను అనుభవించే రాజాధిరాజులు కూడా
యమదర్మరాజు పిలవగానే మరుక్షణం మట్టిలో కలిసి పోవలసినవాళ్ళే
అందరూ తల్లి గర్భంలో తలదాచుకోవలసిన వాళ్ళే. జనన మరణాలు
తప్పించుకోవటం సామాన్యులకేకాదు సమ్రాన్యులకు కూడా సాధ్యం
కాదు.

o o o

ఘడియే ఘడియే మారియే, పహారీ లహై నజాయి ।

సోహేదో ఘడియాల్ జివు, డుఖీ రేణి విహాయి ॥

గంట గంటకూ జాము జాముకూ సుత్తై దెబ్బలు, సమ్మెట
పోటులు అనుభవించే గడియారం లాంటిదే మన శరీరం. కాలంగడిచే
కొద్దీ ఈ శరీరం నానా బాధలను అనుభవించి చివరకు కాలంలో కలిసిపో
తుంది. ఈ రహస్యం గమనించి దైవదత్తమయిన యీ శరీరాన్ని
స్వామి కైంకర్యానికి వినియోగించి శాశ్వత సౌఖ్యం సాధించటం సాధు
వుల కర్తవ్యం.

o o o

ఫరీదా మై భోలావా పగ్దా, మతుమైలీ హోయి జాయి।
గహిలా రూహున జాణయీ, సిరుభీ మిటి భాయి॥

తలపాగ మాసిపోతుందేమోనని తలకు మాసిన సన్నాసి బాధ పడుతున్నాడట. తలపాగేకాదు, తల కూడా ఒకనాడు పిడికెడు బూడిదలో కలిసిపోవలసిందేననే వరమనత్యం ప్రాణికోటికి తెలియకపోవటం విచారణీయం. శరీర సౌఖ్యం, వేషభూషలు, భోగభాగ్యాలు - అన్ని ప్రాణం ఉన్నంత వరకే శరీరం నశించిన తర్వాత పేరు వ్రతిష్టులు మిగులుతాయి. మిగిలినవన్నీ మట్టిలో కలిసిపోతాయి.

○ ○ ○

ఫరీదా ఖాక్ న నిందియే, ఖాకూ జేడు న కోయి।
జీవదియా వైరా తలై ముయ్యూ ఊపరి హోయి॥

మట్టిని నిర్లక్ష్యం చేసి చులకనగా చూడకు. మట్టిలాంటి పదార్థం ప్రపంచంలో మరొకటి లేదు. బ్రతికి ఉన్నంతకాలం అది మనుష్యుల కాళ్ళ క్రింద ఆణిగిమణిగి ఉంటుంది. మరణించిన తర్వాత అది మనిషిని కప్పికాపాడుతుంది.

మట్టిలాగా మంచిని పెంచిన మనిషి కూడా జీవితకాలంలో వినయ విధేయతలతో మెలగి మరణించిన తర్వాత మహోన్నత పదవిని పొందుతాడు. కైవల్య పదాన్ని చేరుకుంటాడు.

ఫరిదా జాఁ తవు ఖటన్ వేల్, తాఁ తూ రతా దునీ నీవు।
మరగ్ నవాయీ సీహీ, జాఁ భరిజా తాఁ లదియో॥

పుణ్యకార్యాల చేసి పారలౌకిక సంవదను సమకూర్చుకొనవల
సిన సమయంలో నీవు భోగలాలసతో కాలయాపన చేశావు. మరణం
ఆసన్నమయిన అవసాన దశలో నీవు చేయదగింది ఏమీ లేదు. ఎంత
నిలువ చేస్తే అంత విలువ వస్తుంది. గడచిన గడియలు తిరిగిరావు
వెలుతురుండగానే ఇల్లు చక్క-బెట్టుకోవడం వివేకుల లక్షణం.

○ ○ ○

సాడేతై १ మణు దేహురీ, చలై పాణీ ఆని।
అయియో బందాదునీ విచి, వతి ఆనూణీ బన్ని।
మలకలమవుత్ జాఁ ఆవనీ, నభీ దర్వాజే భన్ని।
తిన్దాపియారీయా బాయియాఁ అగేదితా బన్ని।
వేఖహు బందా చలియా చహు జణియాదై కన్న్ది।
ఫరీదా అమల్ జి కీతేదునీ విచి, దర్గహ్ ఆయే కమ్మ॥

మూడు మణుగులు తూగే మానవశరీరం అన్నపానాలతో
పెరుగుతుంది. బ్రతికి నన్నాళ్ళు పుట్టెడు ఆలోచనలతో, గంపెడు ఆశ
లతో జీవితం గడుస్తుంది. కాని మృత్యుదేవత శరీరాల్ని ఆశించగానే
ఆశలన్నీ అడుగంటుతాయి. పరలోకానికి ప్రయాణమయిన పార్థివ
శరీరాన్ని బంధుమిత్రులు సాగనంపుతారు. నలుగురూ నాలుగువైపుల
మృత కళేబరాన్ని మోస్తారు. కాయం కాటిమంటలో కలిసిపోతుంది.
చివరకు మిగిలేది మంచితనం, మంచిమనసు, మంచివనుటు. పర
లోకంలో పరమాత్మ నిలయంలో జీవాత్మపక్షాన సాక్ష్యం చెప్పేది జీవి
చేసిన మంచివనులుమాత్రమే. మిగిలినదంతా మిథ్య.

పరీదా దరీ అవై కన్త బగులా, బైతా కేల్ కరే.

కేల్ కరేదే హుంయినో, అచింతే బాజ్ వయే.

బాజ్ వయే తిసు రబ్ దే, కేలా బిసరీయా.

జో మని చితిస చేతేనని, సోగాత్రి రబ్ కీయా॥

నదీతీరంలో నడచూడే హంసలాగా జీవాత్మ సంసారసదిబడ్డను అడుతూ కాలక్షేపం చేస్తూ ఉంటుంది. ఉన్నట్టుండి ఒకనాడు యము దర్మరాజు దేగలా వచ్చి హంసను ఎత్తుకు పోతాడు. పరమాత్మకుని పిలుపురాగనే అటలూ, పాటలూ అన్నీ అగిపోతాయి. వెనకటి సంగతు లన్నీ మరిచిపోయి ఘోరప్రపంచంలోకి కరలి పోవలసి వస్తుంది. అసంతుని లీలలు అవతలగా మనకు అవగాహనంకావు. దగవంతుని మనోభావాలను మన మనస్సు ఊహించను కూడా లేదు. ఏ క్షణం లో జరుగుతుందో చెప్పలేము. ఎప్పుడు కలుపు చేస్తే అప్పుడు వెళ్ళవలసిందే. కాబట్టి సర్వకాల సర్వావస్థలయిన సర్వేశ్వరుని స్మరిస్తూ బెలకువతో బెలగటం మన చెదే.

పరీదా గోర్ నిమాచీ నడుకరే, నిధరియా దరీ అవు.

నర్ పర్ మైదే అవజా, మరణహు నా దరియాహు॥

పాడు గోరీ నన్ను పేరు పెట్టి పిలుస్తూవుంది. ఎలుగెట్టి అరుస్తూవుంది- ఎందుకలా నీదా గూడూ లేకుండా తిరుగుతావో? ఇదిగో నీకు నీడనిచ్చే గూడు. ఇదే నీకు నికరమైన నిలయ. ఇక్కడికి వచ్చేందుకు భయపడవలసిన పనిలేదు. అందరికీ ఇదే అశ్రయ. ఇస్తుందే. అందరూ చివరకు ఇక్కడికే చేరుకుంటారు.

“జాతన్య మరణం ద్రువం”- అన్న పరమ సత్యాన్ని ఈ పద్యం ప్రతిపాదిస్తుంది.

ఫరీదా కిథై తై డే మాపియా, జిన్సీ తూ అణిఓహి ।

తై పానహు ఓయి లది గయే, తూ అజైన పతీణోహి॥

కొంచెం ఆలోచించి చూడు. నిన్ను కని పెంచిన తల్లిదండ్రులు కొన్నాళ్ళ తర్వాత నీ దగ్గర ఉండక పోవచ్చు. ఆయువు ముగియగానే వాళ్ళ దారిని వాళ్ళు వెళ్తారు. రేపు మనం కూడా అంతే. ఈ ప్రపంచంలో ప్రతి ప్రాణీ ఏదో ఒకనాడు పరలోకానికి పయనించవలసిందే. గడచిన కాలాన్నీ రానున్న కాలాన్నీ ఒక్కసారి పరిశీలించి చూస్తే పరమసత్యం తెలుస్తుంది. ఇదిలోకపు తీరు, లోకనాయకుని తీర్పు.

“అనుపశ్యయథా పూర్వే, ప్రతి వశ్య తథాపరే”- అన్న కఠసూక్తి ఈ పద్యంలో ద్వనిస్తుంది.

○ ○ ○

ఫరీదా ఖన్నీ ఘడి నవనవీ, టుటీ నాగరు లజు।

జో నజిణు భుయి భాచు థే, సే కివు ఆవహి అజు॥

మట్టికుండలాంటి యీ శరీరం ఒకనాడువగిలిపోతుంది. ఉచ్చాసనోళ్ళాసోల సంది సూత్రం ఒకనాడు తెగిపోతుంది. ఆ తర్వాత ఈ శరీరం మళ్ళీ కావాలంటే లభించదు. మానవ జన్మ చాలా దుర్లభమయినది. కష్టసాధ్యమయిన కాయం లభించినా దీనిని సరిగా ఉపయోగించుకోలేక కేవలం భూమికి భారంగా జీవించిన వాళ్ళు తర్వాత చాలా పరితపించవలసి ఉంటుంది.

ఫరీదా కోలే మండవ్ మాండియా ఏతున లాయే చితు।
మిదీవయీ అతోలవీ, కోయీ న హోసీ మితు॥

ఈ మేడలు, మిద్దెలు, ఇండ్లు, వాకిళ్ళు నీ వెంటరావు. ఎన్ని లోగిళ్ళలో ఎన్ని బోగాలను అనుభవించినా చివరకు చారెడు మట్టిలో చేరిపోవలసిందే. మరణించిన తర్వాత నీకాయాన్ని గోతిలోపాతి మట్టితో పూడ్చే సమయంలో నీ కెవ్వరూ తోడు రారు. నీ సంపద నీకూడా రాదు. కనక అవసరానికి పనికిరాని అందచందాలను, అందలాలను చూచుకొని మురిసిపోకు, అసలయిన లజ్యాన్ని మరచిపోకు.

o o o

స్వర్గం - నరకం

ఫరీదా పంఖ్ వరాహుణీ, దునీ సుహావా బాగు।
నవుఖతి వజీ సుబహ్ సానివు, చలణ్ కా కరి సాజు॥

ఈ ప్రపంచం రమణీయమైన ఉద్యానవనం. ఇందులో ఆనందంగా విహరించేందుకు వచ్చిన పక్షులే ప్రాణులు. ఈ పక్షులు కలకాలం ఇక్కడ ఉండేందుకు రాలేదు. ఉదయంకాగానే మరోచోటికి వెళ్ళేందుకు ప్రయత్నాలు సాగుతున్నాయి. వెళ్ళటం తప్పనిసరి అయినప్పుడు ఎంత త్వరగా బయలుదేరితే అంతమంచిది.

పార్థివ జగత్తు జీవాత్మకు మజిలీ మాత్రమే, చేరవలసిన చోటు మరోచోట ఉన్నది. విశ్రాంతి ప్రయాణాన్ని విస్మరింప జేయరాదు.

ఫరీదా మవుతై దా బన్నా ఏవై దినై జివు దరియావై థాహా!
 అగై దోజక్ తపియా, సుణియే హూల్ పవై కాహాహా!
 ఇకనా నో సబ్ సోరీయి ఆయి, ఇక్ ఫిర్ దేబేవర్వాహా!
 అమల్ జి కీతియా దునీ విచి, సే దర్ గహ్ ఓ గాహా॥

నదీ వేగానికి ఒరుసుకుపోయే అంచున మృత్యువు నివసించి ఉంటుంది. మరణించిన తర్వాత పాపాత్ములు నరకలోకములో నరక యాతన అనుభవిస్తారు. స్వర్గ సరకాల తారతమ్యము తెలుసుకున్న పుణ్యజీవులు పుణ్యకార్యాలు చేసి పుణ్యలోకాలకు తరలిపోతారు, తరించి పోతారు. పామరులు పరలోకాన్ని గురించి పట్టించుకోరు. వాళ్ళకు నరకం తప్పదు. నరక యాతన తప్పదు. ఈ లోకములో మనం చేసిన మంచి మనకు పరలోకంలో పలుకుబడినీ, పెట్టుబడినీ అనుగ్రహిస్తుంది.

o o o

ఫరీదా మున్ను మైదానుకరి, టోయే టిబే లాహి!

అగై మూలి న ఆవసీ, దోజక్ నంది థాహి॥

మనస్సులో మిట్ట పల్లాలు లేకుండా సమతలం చేసుకో, మితి మీరిన మమకారం అణగద్రొక్కే ఆవేదన, విషంలాంటి ద్వేషం-మొదలయిన వికారాలకు మనస్సును గురిచేసుకోకు. నిర్మలమయిన మనస్సును నరక యాతన స్పృశించలేదు. కష్టసుఖాలను, లాభనష్టాలను, జయాప జయాలను సమదృష్టితో చూడగల మనసు తన స్వర్గాన్ని తానే సృష్టించు కుంటుంది. నరకం అలాంటి మనస్సుకు చాలామూరం. ద్వేషభావమే నరకం, సామరస్యమే స్వర్గం.

“తన సంతోషమే స్వర్గము, తన దుఃఖమే నరక”మన్న మాట నిజం.

వివేకం - వైరాగ్యం

ఫరీదా రాతి కడూరీ వండియే, సుతియా మిలై త బావు ।

జిన్హానై న నీంద్రావతే, తిన్వా మిలణుకువావు॥

సంసారికి రాత్రి సన్నాసికి పగలు, ప్రపంచం నిద్రపోయే సమయంలో పరమహంసలు మేల్కొని ఉంటాయి. ఎందుకంటే రాత్రిపూట పరమార్థపు కస్తూరి పరిమళం ఎక్కడినుంచో ప్రసరిస్తూ ఉంటుంది. ఆ కస్తూరి పాసనలు నిద్రపోయేవారికి సోకవు. మెలకువతో ఉన్నవారిని ఆ వాసనలు మురిపించి సర్వం మరిపిస్తాయి. మేలుకున్న వారికి మేలు. నిద్ర పట్టిన వారికి నష్టం.

“యానిశా సర్వభూతాని తస్యాం జాగర్తి సంయమీ”- అన్న గీతావాక్యం బాబా వాక్యానికి పరమ సన్నిహితంగా బాసిస్తుంది.

పహిలే పహిరై ఫుల్దా, ఫలు భీ పచా రాతి ।

జో జాగన్హి లహనిసే, సాయీ కన్నో దాతి॥

నిశాముఖంలో (సాయం సంద్య తర్వాత) చేసిన పూజ పువ్వులా పరిమళిస్తుంది, ప్రభాత వేళలో (తొలి సంజకుముందు) చేసిన పూజ పువ్వులా పరిమణిస్తుంది. ప్రభాతవేళలో (తొలి సంజకుముందు) చేసిన పూజ పండులా ఫలిస్తుంది. వేకువ జామునలేచి భగవంతుని భావించి సేవించే పుణ్యజీవులకు భగవంతుడు ఈ పూజా ఫలాన్ని స్వయంగా ప్రసాదిస్తాడు:

ఇది ఫరీదు భావం. గురునానక్ దీనిని కొద్దిగా నవరిస్తూ హృదయపూర్వకమైన ఆరాధన ఏ సమయంలో చేసినా ఫలిస్తుందంటాడు. నిండు మనసులో తనను స్మరించిన తన వారిని భగవంతుడు నిద్రలేపి అనుగ్రహిస్తాడట. చిత్తశుద్ధి లేని జాగరణ నిష్ప్రయోజనమని నానక్ అభిప్రాయం.

కంధి కుహాదా, నిరి మదా, వణికై నరు లోహారు.

ఫరీదా హవులోడి నహు ఆపనా, తో రోదహి అంగియాడు.

ఒకనాడు ఫరీదు చెట్టుక్రింద చల్లని నీడలో కూర్చుని పరమార్థ చింతనలో నిమగ్నుడై ఉన్నాడు. అదే సమయంలో ఒకడు గొడ్డలి తీసుకొని చెట్టుకొట్టి కట్టెలు తీసుకుని వెళ్ళేందుకు వచ్చాడు. పరమాత్ముని ప్రేమామృతం ఎలా లభిస్తుందా అని ఫరీదు ఆలోచిస్తున్నాడు. వంట చెరకు ఎలా దొరుకుతుందా అని కట్టెలు కొట్టుకునేవాడు ఆలోచిస్తున్నాడు. ఇద్దరికీ ఆశ్రయమిచ్చింది చెట్టు ఒకరి తలమీద నీటి కుండ ఉంది. మరొకరితలలో ఆలోచనలు ప్రచరిస్తూ ఉన్నాయి. ఒకరికి కట్టెలు కావాలి. మరొకరికి సత్యం కావాలి. ఇద్దరినీ కలిపింది చెట్టు.

o o o

బూడా హోజా సేఖ్ ఫరీదూ. కవ్వణి లగ్గి దేహ్.

జే నవు వరియా జీవణ్, బీ తను హోసీ ఫేహ్.

ముసలి తనంలో ముడతలుపడి వణకిపోతున్న శరీరాన్ని చూస్తే మనస్సులో వైరాగ్యం ఏర్పడుతుంది. వంద సంవత్సరాలు బ్రతికినా చివరకు మట్టి. మట్టిలో కలిసిపోవలసిందేననే విషయంకొంచెం ముందుగా కూడా అనిపించదు. అస్థిరమయిన శరీరం మీద మమకారం పెంచుకోవటం మంచిదికాదు. శరీరంలో పటుత్వం ఉన్నప్పుడే స్వామిని సేవించి జీవితం సార్థకం చేసుకోవటం మానవధర్మం.

ఫరీదా థీవు పవాహి దము జే సాయీ తోడహి సభు ।

ఇకు ఛిజహి బియా లతాడీయహి తా సాయీ చై దరిఖాఠీయహి॥

పరమాత్మ సాన్నిధ్యం కావాలంటే ప్రభువునడిచే దారిలో గడ్డి పోచగా మారు. పెరిగిన గడ్డినికోసి ప్రభువు పాదాలకిందపరచి ఉంచితే ఆ చరణ సాంగత్యంతో గడ్డికి గర్వంపోయి ఆణకువ అలవడుతుంది. ప్రభువు కొలువులో చేరి స్వామి సాన్నిధ్యాన్ని అనుభవించేందుకు మరో మార్గంలేదు. వినయ విధేయతలతో అహంకారం చంపుకుంటేకాని అంతరాత్ముని అనుగ్రహం లభించదు.

o o o

ఫరీదా రబ్ బిజూరీ పకియాఁ మాఖియ నయీ వహన్ని ।

జో జో వంజై కిహడా సో ఉమర్ హాఫ్ పవన్ని॥

ప్రపంచంలోని భోగ పదార్థాలు పరమాత్మ అనుగ్రహించినవే. కమ్మని పండ్లు, చల్లని నీళ్లు అన్నీ భగవంతుని వరప్రసాదాలే. కాని యీ భోగాలను అనుభవించే కొద్దీ మన ఆయువు క్షీణిస్తుంది. ఎంత ఎక్కువ అనుభవిస్తే అంత తగ్గుతుంది ఆయుఃప్రమాణం. ఒకరోజు గడిస్తే మన ఆయుస్సులో ఒకరోజు తగ్గిందని తెలుసుకోవాలి. ఆయుస్సును క్షీణింపజేసే భోగ భాగ్యాలను తగ్గించుకొని భగవంతుడిచ్చిన ఆయుస్సును సద్వినియోగం చేసుకోవాలి.

“భోగా న భాక్తా వయమేవ భుక్తాః:-” అన్నట్టు భోగ భాగ్యాలను మనం అనుభవించటంలేదు. నిజానికి మనలనే ఆవి అనుభవిస్తున్నాయి.

ఫరీదా ఇహ తను భవుకణా, నిత్ నిత్ దుఖియే కౌణు ।

కన్నీ బుజే దే రహః కిత్తి వగై పౌణు॥

ఈ శరీరం కుక్కలా మొరుగుతుంటుంది. అది కావాలి, ఇది కావాలి.. అని ఎప్పుడూ ఏదో వాగుతూ ఉంటుంది. దీని కోరికలు గొంతెమ్మ కోరికలు. అవి తీర్చటం మొదలు పెడితే వాటికి అంతుం డదు. ఈ బెడద తప్పించుకునేందు నేను రెండు చెవుల్లో దూది పెట్టుకు న్నాను. ఆ రొద నాకు వినిపించకపోతే ఆ బాధతీర్చవలసిన అవసరం కూడా లేకుండా పోతుంది. అలాగే వాగి వాగి దానంతట అదే నోరు మూసుకుంటుంది.

కోరికలు తీర్చటం కోరికలకు ఉపశమనకారి కానేరదని మహా భారతం తీర్పు. “నజాతు కామః కామానాం ఉపభోగేన శామ్యతీ : భోగా లను అనుభవించే కొద్దీ భోగలాలన పెరుగుతుందే కాని తగ్గదు.

o o o

మతి హోదీ హోయి ఇయాణా।

తాణ్ హోదే హోయి నితాణా।

అణహోదే ఆపు వండాయే॥

అన్ని తెలిసిన ధీశాలి అయికూడా తనకేమీ తెలియదనుకున్న వాడే వినయశీలి. అంతులేని బలవంతుడయినా తన బలం తాను తెలుసు కోలేనివాడు గుణశీలి. తనకున్న సంపదను తనతోటి వారికి రెండు చేతులతో పంచిపెట్టే వదాన్యుడే నిజమయిన భక్తుడు.

బుద్ధిబలం, దేహబలం, విత్తబలం..మూడూ పుష్కలంగా ఉన్న వ్పటికీ వాటిని లోకకల్యాణం కోసం వినియోగించేవాడే నిజమైన భక్తుడు. భగవదీయుడు.

)o(

ప్రారబ్ధం-పురుషార్థం

ఫరీదా లోడ్ దాఖ్ బిజ్ వరియా కి కరిబీజై జటు
హందై ఉన్న కతావదా వైధాతాడే వటు॥

తుమ్మ చెట్టు నాటి దాక్షపండ్లు కావాలంటే ఎలా వస్తాయంటాడు
బాబా ఫరీద్. ఎలాంటి మొక్కనాటితే అలాంటి చెట్టు పెరుగుతుంది.
అలాంటి పండ్లు పండుతాయి. నాటింది తుమ్మ అయినప్పుడు బిజాపురం
దాక్ష కావాలంటే ప్రయోజనంలేదు. ఉన్ని నేసి పట్టుగుడ్డ కావాలంటే
ఎలావస్తుంది ? ప్రారబ్ధం కొద్దీ ప్రాప్తి. చేసినవారికి చేసినంత.

ఫరీదా వేఘ కపాహై జి థీయా, జి సిరిథీయా తిలాహా
కమాదై అరు కాగదై, కున్నే కోయిలియాహా
మందే అమల్ కరేదియా, ఏహ్ సజాయ్ తివాహా॥

ప్రపంచంలో ప్రతి వ్యక్తికీ ప్రారబ్ధం అనుభవించక తప్పదు.
ప్రతి చేసిన పాపమేమోకాని, దాన్ని పీకి పాకానబెట్టి ఎకులు చేస్తారు.
దారం తీస్తారు. అలాగే నువ్వులను పిండి గానుగలో తిప్పి నూనె
తీస్తారు. అదే విధంగా చెరకుగడ, కాగితం, మట్టికుండ, బొగ్గులు నానా
బాధలకు గురి అవుతాయి. ఇందులో వాటి తప్పేమీ లేకపోవచ్చు.
వాటి ప్రారబ్ధం అలావుంది.

కష్టం - సుఖం

ఫరీదా మై జానియా దుఖ ముద్దుకూ, దుఖ సబాయే జగి||
ఉచ్చే చడికై దేఖియా, తాఘరి ఘరి ఏహా ఆగి||

ప్రపంచంలో కష్టాలు అందరికీ వస్తాయి. సుఖవద్ద ప్రతి వ్యక్తి కష్టాలు అనుభవించవలసిందే. కాని కష్టపడుతున్న వ్యక్తి తానొక్కడే కష్టపడివి ననుకుంటాడు. కాని కొంచెం తేరిపార చూడేసరికి అందరూ కష్టాలతో సతమతమవుతున్నట్టు తెలిసిపోతుంది. దుఃఖానలం ప్రపంచంలో అంతటా అలముకొని ఉన్నదనే సత్యం కొంచెం ఉన్నత స్థాయిలో ఆలోచిస్తేకాని తెలియదు.

o o o

రూఖీ సూఖీ ఖాయ్ కై తందా పాణీ వీవు||
ఫరీదా దేఖీ పరాయీ చాపడినతరసాయే జీవు||

కష్టపడి కామకొని తాగిన గంజి నీళ్ళేచాలు. సహజంగా లభించిన చప్పిడి మెతుకులు తిని గుక్కెడు నీళ్ళు తాగితే కడుపు చల్లబడుతుంది. ఇరుగు పొరుగువారు మృష్టాన్నంతిని తృప్తిగా తేవుతున్నారని వారిని చూచి అసూయపడకు. ఆవి నీకు లభించలేదని అణగారిపోకు, తనకున్న దానితో తనివి చెందటమే తన్నుదాసు తెలుసుకున్న తెలుపక అక్షణం.

—పురీదా కత్తనా ఆటా అగలా, ఇక్ నా నాహి లోణు ।

అగై గయే సింపిసిని, చోటా ఖాసీ కాణు॥

ఒకడు భోగ బాగ్యాలతో తులదూగుతున్నాడు. మరొకడు అన్నం లోకి అనుపాకం లేక, ఒక్కొక్కప్పుడు అనుపాకమే కాని అన్నంలేక, మరొకప్పుడు రెండూ లేక బాధపడుతున్నాడు. కాని సుష్ఠుగా మృష్టాన్నం తిని ఖుక్తాయాసంతో బాధపడేవాడు గొప్పవాడని చెప్పేందుకు వీల్లేదు. పరలోకంలో ఇద్దరి బండాలుం బయట పడుతుంది. ఎవరికి గౌరవముత్యాదలు లభించేదీ, ఎవరికి శిక్ష విధించేదీ ఆనాడు తెలుస్తుంది. పార్థివ సంపద పరలోకంలో పనికిరాదు. అక్కడ అక్కరకు వచ్చేది మంచితనం.

o o o

ఫరీదా సకర్ ఖండు నివాల్ గుడు,

మా ఖీవు మాంఝూ దూదు ।

నభే వస్తూ మిరీయా, రవ్ న వూజని తుదు॥

పంచదార, కలకండ, తేనె, పాలు, బెల్లం అన్నీ ఒకదానికంటె మరొకటి మదురాతి మదురంగా ఉంటాయి. కాని భగవత్ పదార్థం (బ్రహ్మతత్త్వం) అన్నిటికంటె మదురమయినది. ఆ మాధుర్యాన్ని అందుకునేందుకు ఈ మదుర పదార్థాలు తోడ్పడవు. వీటి తీపి షణ్ణభంగురం. దివ్యనామామృతం తినగా తినగా తియ్యదనాన్ని తియ్యని ఆనందాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. షణ్ణభంగుర మాధుర్యానికి ప్రాజ్ఞుడకపర్షమై రమణీయమైన ప్రసాదరసాన్ని ఆస్వాదించేందుకు పాటుపడు.

సంయోగం - వియోగం

ఫరీదా గలీయే చికడు దూర్ ధరు నాలిపియారే నేహు।

చలా త భిజై కంబలీ రహత తుటై నేహు॥

ప్రియుని యిల్లు చాలా దూరం. దారికూడా సరియైనది కాదు. అన్నీ సందులు, గొందులు, ఎక్కడ కాలుపెడితే అక్కడ మొల లోతున బురదలో దిగబడిపోతుంది. కాని ప్రియుని కలుసుకొని తీరాలి. కప్పు కున్న దుప్పటి చప్పగా తడిసిపోయినా సరే, ప్రియుని యిల్లు చేరి తీరాలి. లేకుంటే ప్రియునితో ప్రేమానుబంధం తెగిపోతుంది. ఎలా గయినా ప్రియుణ్ణి చేరితీరాలి.

o o o

కాగా కరంగ్ డడోలియా, సగలా ఖాయ్యా మాను।

ఏదుయినై నా మతి చాహవు, పిర్ దేఖన్ కీ ఆను॥

ఈ పాడు కాకులు నా శరీరంలో ప్రతికణాన్నీ గాలించి గాలించి నా రక్తమాంసాలను పీల్చి పిప్పి చేస్తున్నాయి. అయినా పరవాలేదు. నా రెండు కళ్ళు మాత్రం బ్రదంగా ఉంటే చాలు. నా స్వామిని కన్నులారా చూచి ఆనందించేందుకు నాకీ రెండు నయనాలు చాలు.

పరమాత్మ మీద అనురాగం, ప్రాణాలపట్ల విరాగం సమాను పాతంగా హెచ్చుతాయని యీ కవిత సారాంశం. ప్రియదర్శనమే జీవిత పరమావధి, ప్రాణ సంరక్షణం కాదు. ప్రాణరక్షణ కూడా ప్రియ సందర్శనం కోసమే.

ఫరీదా చింత ఖటోలా, వాణుదుఖు, విరహా బిఛావణ్ లేపు।

ఎహు హమారా జీవణా। తూ సాహెబ్ సచే వేఖు॥

స్వామీ : నా జీవితం నులకమంచంలా అయిపోయింది. ఈ మంచం అల్లేందుకు వాడిన నులకతాడు దుఃఖం. ఆర్తి, ఆశ, ఆవేదన, ఆందోళన మంచపు కోళ్ళు, విరహవేదన పక్కగుడ్డ, స్వామికి అన్నీ తెలుసు. సత్యమెరిగిన స్వామి సర్వాంతర్యామి.

o o o

బిరహా బిరహా ఆఖియే, బిరహా తూ సుల్తాను ।

ఫరీదా జితు తన్ బిరహు న ఉవజై, సోతను జాణు మసాను ॥

అందరూ విరహం, విరహం అంటారు. విరహం సామాన్యమయిందికాదు. వెయ్యి వరహాలు చేసే విరహం ప్రణయ జీవితాన్ని చక్రవర్తిలా పాలిస్తుంది. భావజగత్తులో విరహం ఏకచ్ఛత్రాధి పత్యం వహించి భావజీవులను శాసిస్తుంది. విరహం అనుభవించని జీవి జీవితం వ్యర్థం.

సూఫీతత్త్వంలో పరమాత్మ వియోగానికి ఎక్కువ ప్రాశస్త్యం ఉంది. ఈ వియోగాన్ని అర్థం చేసుకోలేని వాడికి యోగం సాధ్యపడదు యోగానికి మందు వియోగం ఆవసరమని సూఫీయుల సిద్ధాంతం.

o o o

తతి తోయిన పలవై, జే జలి టుబీ దేయి ।

ఫరీదా జో డోహగణి. రబ్ దీ ఝూరేదీ ఝూరేయి॥

నీరు లేకుంటే పంట వండదు. కాని ఆ నీరే ఎక్కువ అయితే పంట పాడయిపోతుంది. అలాగే ప్రేమ జీవితానికి ఆధారం. కాని ప్రేమ వివక్షితంగా పరిణమించినప్పుడు అది ప్రాణహానికి కూడా కారణం కావచ్చు. పరమాత్ముని ప్రేమకు నోచుకోని ప్రాణి ప్రేమ వంభిత వ్రణ యిని వలె పరితపించి నశించిపోతాడు.

జాకువారీ తా చావు, బీవాహీ తా మామలే ।

ఫరీదా ఏహో పచోతావు, వతికువారీ న థియే॥

ఆడపిల్లలకు పెండ్లి అయ్యేవరకూ ఎప్పుడు పెండ్లి అవుతుందా, ఎప్పుడు భర్తతో సుఖంగా ఉందామా అని ఉబలాటంగా ఉంటుంది. కాని తీరా పెండ్లయి అత్త గారింటికివెళ్ళిన తర్వాత కోటరికానికి సంబంధించిన చిరాకు పడలేక పెండ్లి కాకపోతేనే బాగుండేదనిపిస్తుంది. కాని సౌభాగ్యవతి అయిన తర్వాత కన్య కావటం సాధ్యంకాదు, అలాగే ప్రాఫంచిక వాసనలను పరిత్యజించి పరమార్థ చింతనలో ప్రవేశించిన తర్వాత మళ్ళీ సంసారి కావటం, కావాలనుకోవటం అవివేకం.

వాసన - ఉపాసన

సబర్ అందరి సాబరీ, తను పవై జాలేన్ని.

హోని నజీకి ఖుదాయదై బేతు న కిసై దేన్ని॥

ఆత్మ సంయమంవల్ల ఆత్మ స్వరూపం తెలుస్తుంది. సంయమమే అగ్ని. సంయమాన్ని సాధిస్తే అన్నింటినీ సాధించినట్టే. సంయమాగ్నితో సంయమీంద్రులు పార్థివ వాసనలను దహింపజేస్తారు. శరీరం కృశించినా ఆత్మ ప్రకాశిస్తుంది. సంయమధనులు తమ సాధన సంపత్తిని గురించి కాని సిద్ధిని గురించి కాని ఎవ్వరికీ చెప్పరు. చెబితే సిద్ధి క్షీణించి పోతుంది. కాబట్టి సిద్ధి పొందేందుకేకాక సిద్ధిని కాపాడుకునేందుకు కూడా సంయమం చాలా అవసరము.

సబరు ఏహు సు ఆవు, జేతూఁ బందా దిడు కరహి.

వధి ధీవహి దరియాయి, టుటిన ధీవహి వాహడా॥

సంయమం, సహనం సాధకుని ప్రధాన లక్షణం. సంయమం వల్లనే లక్ష్యం సిద్ధిస్తుంది. దీక్షతో సంయమాన్ని సాధిస్తే పరబ్రహ్మ మనే పవిత్ర నదిలో చేరవచ్చు. బ్రహ్మభావం పొందిన తర్వాత మళ్ళీ జీవభావం ఉండదు. మహానదిలో చేరిన తర్వాత పిల్ల కాలువ కూడా మహానదిగా మారుతుంది. కాలువ నదిగా మారుతుంది. కాని నది కాలువగా మారదు. అలాగే సంయమ బలంతో సాధకుడు సిద్ధుడవుతాడు. సిద్ధి పొందిన తర్వాత సాధనకు అంత ప్రాధాన్యం ఉండదు. సంయమం సహజ సంపద అయిపోతుంది.

ఫరీదా దరవేసీ గాఖడీ, చోపడి పరీతి।

ఇకని కిన్తె చాలీయె, దరవేసావీ రీతి॥

ఆధ్యాత్మిక జీవిత విధానం చాలా కష్ట సాధ్యమయినది. అనుకున్నంత సులభంకాదు, నిర్మలమయిన అంతఃకరణం, నిశ్చలమయిన దీక్ష, సహజమయిన సంయమం, అస్థలితమయిన అనురాగం ఉంటేనే కాని నిజమయిన సన్న్యాసం సాధ్యంకాదు. నూటికి కోటికి ఎవరో ఒకరు ఆలాంటి సన్న్యాసులుంటారు. మిగిలిన వాళ్ళంతా బాహ్య సన్న్యాసులు. వేషభాషల్లో సన్న్యాస లక్షణాలు కనిపించినంత మాత్రాన లాభం లేదు. సర్వాత్మనా కామ్యకర్మ సన్న్యాసం చేస్తేనే నిజమయిన సన్న్యాసం అనిపించుకుంటుంది.

○ ○ ○

దేఖు ఫరీదా జు ధీయా సక్కర్ హోయా విసు।

సాయీ బారుహు ఆపణే, వేదణ్ కహియే కిసు॥

వయసు మళ్ళీ కొద్దీ మనసు ఎలా మారుతుందో గమనించండని ఫరీదు సాధకులను హెచ్చరిస్తాడు. కండ చక్కెర కాల కూటంగా మారుతుంది. ఆనాటి వినోదం ఈనాడు విషాదంగా పరిణమిస్తుంది. కాని యీ బాధ ఒకరితో చెప్పుకుంటే తీరేదికాదు. సర్వాంతర్యామి అయిన స్వామికి తప్ప మరెవ్వరికి చెప్పుకున్నా లాభం లేదు.

ఫరీదా కాలీఁ జినీన రావియా, దవులీ రావై కోయి।
కరిసాయీ సివు పిరహడి, రంగునవేలా హోయి॥

వయసులోనే ప్రియుని సాంగత్యం సరసంగా సారస్యంగా ఉంటుంది. వయసు మళ్ళిన తర్వాత తొలకరి వయస్సును తలచుకొని నల్లవెంట్రుకలు తెల్లబోతాయి. కాని పరమాత్మునితో ఏర్పడిన ప్రేమ వయసు పెరిగే కొద్దీ క్రొంగొత్త వన్నెలతో కళకళలాడుతూ ఉంటుంది. కాలం గడిచే కొద్దీ ఆ ప్రేమ పెరుగుతుందేకాని తరగదు. కాబట్టి చిన్న తనంనుంచే యీ చెలిమిని సాధించాలి.

ఈ సందర్భములో భవభూతి భావించిన అద్వైత భావపరిపాకం స్ఫురించక తప్పదు. 'అద్వైతం సుఖదుఃఖయోః,' 'కాలేనా వరణాత్యయా త్పరిణతో'యత్ స్నేహసారే స్థితం- లాంటి అమృత వాక్యాలను భావ యోగి బాబా ఫరీద్ అనువదిస్తున్నట్టు అనిపిస్తుంది.

○ ○ ○

ఫరీదా కాలీ దవులీ సాహిబు సదాహై, జేకో చితికరే
ఆవణా లాయిజా పిరభు నలగయూ జో లోచై సభుకోయి
పహు పిరభు పియాలా ఖసమ్కా, జే భావై తై దేయి॥

వార్ధక్యం ప్రేమకు ప్రతిబంధం కాదు. యౌవనములోనూ, వృద్ధాప్యంలోనూ ప్రభువు సర్వదా ప్రేమ పాతుడే. మనసార ప్రేమినై చాలు, మనసిచ్చి మన్నిస్తాడు. కాని స్వామిని ప్రేమించి సేవించటము అందరికీ సాధ్యంకాదు. అందుకు స్వామి అనుగ్రహము కావాలి. ప్రేమ భగవంతుని వరప్రసాదం. ఆత్మీయులకు మాత్రమే ఆ ప్రసాదం లభిస్తుంది. ఇతరులకు ఎంత పరితపించినా ప్రాప్తించదు. అంతరాత్మకు అందరి ఆంతర్యం తెలుసు.

ఫరీదా కూకేదియా చాంగేదియా మతీ దేదియా నిత్.

జో సైతాని వాజాయయా పే కిత్ షేరహి చిత్

పరి పరి విదాల పలుదిక్కులకు పరుగిడి ప్రాకులాడే మనస్సును మంచి మార్గానికి మరల్చేందుకు నేను చాలా ప్రయత్నించాను. గొంతు చించుకొని కేకలు పెట్టాను. నిత్యం నీతులు బోధించాను, కాని శనిపట్టిన మనస్సు నాహిత బోధను పెడచెవి పెట్టింది. లక్ష చెప్పు లక్ష్యం చెయ్యదు.

“చంచలం హి మనః కృష్ణ ప్రమాథి బలవద్ దృఢం-” (చంచలమయిన మనస్సు మనిషిని మథన పెడుతుంది. అది చాల బలీయమయినది, గడుసుది) ఆన్న అర్జున వాక్యం ఇక్కడ గుర్తుకు వస్తుంది.

సాహురై డోయీ నలహై పేయియే నాహీ థావు.

పిరువాతడీ న పు చయీ దన సోహాగణి నావు॥

ప్రతి జీవీకి ఇహలోకము పుట్టిల్లు, పరలోకము పతిగృహం. పుట్టింట్లో తావులేక అత్తింట్లో ఆదరం లేని యిల్లాలు భర్త దగ్గరకూడా పరువు ప్రతిష్ఠలు పొందలేదు. భర్తకు పనికిరాని భార్యను ప్రజలు కూడా చులకనగా చూస్తారు. అలాంటి స్త్రీ పేరుకు ‘సువాసిని’ కావచ్చును, కాని సౌభాగ్యం మాత్రము శూన్యము.

అలాగే ఇహం-పరం రెండూ సాధించగల సాధకుడే నిజమైన సాధువనిపించుకొంటాడు. లేకుంటే రెంటికి చెడ్డరేవడి అవుతాడు.

నాతీ ధోతీ సంవహీ, సుతీ ఆయిన చించు।

ఫరీదా రహీ సు బేడీ హిందుదీ, గయీ కథూరీ గంధు॥

పరమాత్మ ప్రేమకోసం పరితపించే జీవ వదువు శుభ్రంగా స్నానము చేసి చక్కగా అలంకరించుకొని హృదయేశ్వరుడు ఎప్పుడు వస్తాడా అని ఎదురుచూస్తూ కూర్చున్నది. ఇంతలో ఉన్నట్టుండి ఆమెకు నిద్ర ముంచుకు వచ్చింది. దానితో ఆమె చేసుకొన్న అలంకరణ అంత రించిపోయింది. కమ్మని కస్తూరి కంపుకొట్టసాగింది. ప్రియుడు వచ్చి కూడా ప్రయోజనం లేకుండా పోయింది.

విషయ వాసనలవయి మనసు మరలగానే పరమాత్మ మీద నిష్ఠ చలించి పోతుంది. కాబట్టి ఆధ్యాత్మిక సాధనలో ఆవగింజంత కూడా ఆజాగ్రత్త పనికిరాదు.

జీవన్ జాదే న డరా, జే నహా ప్రీతి న జాయి।

కితీ జీవన్ ప్రీతి బిను సుకి గయే కుమిలాయి॥

యౌవనం ఉడిగిపోతుందని నాకేమీ భయం లేదు. ప్రణయ మూర్తి అయిన పరమాత్మతో నాకు ప్రేమానుబంధం సుస్థిరంగా ఉంటే చాలు. నాకు కావలసింది ప్రేమ, యౌవనం కాదు. ప్రేమలేని యౌవనం నిష్ప్రయోజనం. ప్రేమకు నోసుకొని యౌవన కుసుమాలు ఏన్నో కుమిలి కుమిలి వాడిపోయాయి. అలాంటి యౌవనం నాకు అక్కరలేదు. పరమాత్మను ఆరాధించేందుకు ఉపయోగపడని అందం, అనురాగం నాకు అనవసరం, ప్రియుని ఆనందమే అందానికీ, అనురాగా నికీ పరమావధి.

ఫరీదా ఏ విసు గందలా, దరీయా ఖండు ఖివాడి।

ఇకి రాహేదే రహి, ఇకి రాదీ గయే ఉజాడి॥

ప్రాపంచిక విషయవాసన పంచదారలో మాటుపెట్టిన చేదుటాకు లాంటిది. అసలు పదార్థం కటికచేదు. వైపూత తియ్యగా ఉంటుంది. పై తీపిని చూచి భ్రమపడి తీరా అసలు పదార్థాన్ని అనుభవించబోయే సరికి సిసలయిన చేదు బయటపడుతుంది. కొందరకు ఈ రహస్యం తెలియక మోసపోతారు. కొందరు ముందుగానే జాగ్రత్తపడి ఆ జోలికి వెళ్ళకుండా తరిస్తారు.

‘హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యాపిహితం ముఖం’ (పసిడి పాత్రలో సత్యం దాగి ఉన్నది) అన్న ఉప నిషద్వాక్యం ఈ సందర్భంతో స్ఫురిస్తుంది. ఆత్మయోగి పసిడి పూతలో సత్యాన్ని సాక్షాత్కరించుకుంటాడు. భావయోగి బాబాఫరీదు తియ్యని పదార్థంలో దాగిన చేదును పరిహరించుకుంటాడు అంతే భేదం.

o o o

ఫరీదా చారి గవాయియా హండికే, చార్ గవాయియా సమ్మి।

లేఖా రబు మంగేసియా తూ ఆహో కేర్వే కమ్మి॥

నాలుగు జాముల పగలు నలువైపుల తిరగటంతో గడిచి పోతుంది. రాత్రి నాలుగు జాములూ గాఢ నిద్రలో కలిసిపోతాయి. ఇక సాధించిందేముంది ? నిన్ను ప్రపంచంలోకి పంపించింది ఇందుకేనా అని ప్రభువు ప్రశ్నిస్తే నీవు ఏం సమాధానం చెప్తావని ఫరీదు ప్రాణి కోటిని ప్రబోధిస్తున్నాడు.

తిని తిరగటం, హాయిగా నిద్రపోవటం-ఇదే జీవిత పరమావధి కాదు. జంతువులన్నీ ఆపని చేస్తాయి. మరి మానవుడు సాధించిందేమిటి?

ఫరీదా నంఢీ కంతు న రావియో, వడి థీ ముయ్యాసు।
ధన్ కూకేందీ గోర్మేఁ, తై సహ మిల్యాసు॥

చిన్నతనంలోనే ఆధ్యాత్మిక సాధన చెయ్యాలి. ఎప్పుడో పెద్ద
తనం వచ్చాక చూద్దామని తాత్సారం చెయ్యకూడదు. వయసులో చేసిన
కాపురం రక్తికడుతుంది కాని ముసలితనం వచ్చాక ఎంతమంచి
దాంపత్యమయినా మనస్సుకు తృప్తికరంగా ఉండదు.

ఫరీదా కోరే ఘుకణు కేతడా, పిర్ నీ దడీ నివారి।
జో దిహ్ లదే గాణవే, గయే విలాడి విలాడి॥

జీవితమంతా ఉరుకులతో పరుగులతో గడచిపోతూ ఉంది.
ఎన్నాళ్ళీ పరుగులు ? ఎంతవరకీ పయనం ? ఇంటికప్పు మీద ఎంత
దూరం పరుగెత్తగలం ? పరమాత్ముని సాన్నిధ్యాన్ని దూరం చేసే
పాడు నిద్రను మాను. ఆయువు పరిమితం, వృథాకాలయాపన చేయక
జీవిత లక్ష్యాన్ని చేరుకునేందుకు ప్రయత్నించు.

కలర్ కేరీ చవడి, ఆయి ఉలయ్ హంయ్।

చింజా బోడిన్ న పీవహి ఉడణ్ నందీ డంయ్॥

మంచినీటి మానసంలో సంచరించేందుకు అలవాటయిన రాయం చలు ఉప్పనీటి కోనేటికి రావు. ఒకవేళ పొరబాటున వచ్చినా ఎక్కువ రోజులు అక్కడ ఉండవు. ఉప్పు నీటితో వాటి దప్పిక తీరదు. అంటే అంటకుండా కొంతసేపు గడిపి సాధ్యమైనంత త్వరలో స్వస్థానం చేరు కుంటాయి.

అలాగే సాధకులయిన సాధువులు సాంసారిక జీవితం కొద్ది దినాలు గడపి పరమపదాన్ని చేరుకుంటారు. వాళ్ళ గమ్యం భోగం కాదు, యోగం, ప్రాపంచిక వ్యాసంగం మార్గ మధ్యలో మజిలీ.

ఫరీదా సాహిబ్ దీ కరి చాకరీ, దిల్ దీ లాహి భరాంది।

దర్వేసా నో లోడియే, రుఖా దీ జీరాది॥

మనస్సులో లేనిపోని అపోహలు పెట్టుకోకు. చిత్త చాంచల్యాన్ని పోగొట్టుకొని చిత్తశుద్ధితో సర్వేశ్వరుని సేవించు. వైరాగ్య సంపన్నులయిన సాధకులకు సహనం చాలా అవసరం. కదలక మెదలక కళ కళలాడే చెట్లు ఎండకు ఎండి, వానకు తడిసి ప్రవంచానికి పండ్లు, పూలు, గాలి, నీడ ప్రసాదిస్తాయి. అలాగే లోకకల్యాణం కోసం పాటు పడే సుజనులు సహనంతో నిర్మలమైన జీవితం గడుపుతూ తోటి మానవులకు ఉపయోగపడే పనులు చేస్తారు.

ఫరీదా జిసి కమ్మి నాహి గుణ్, తె కమడే బిసారి,
మతు సర్మిందా థీవహీ, సాయీఁ దై దరబారి॥

నీ గుణగణాలకు మెరుగుపెట్టలేని వ్యాసంగాలతో, వ్యసనాలతో జీవితాన్ని పమ్ము చేసుకోకు. పరమాత్మను రంజింప జేసే పనులు మాత్రమే చెయ్యి. మిగిలిన పనులు మానివెయ్యి, అలా చేస్తే పరమాత్మ సన్నిధిలో నీవు నిలబడినప్పుడు సిగ్గుపడవలసిన అవసరం లేకుండా పోతుంది. నేను ఫలానా పని చేశానని గర్వంతో సంతోషంగా చెప్పుకో గలుగుతావు.

ఆపు నవారహిమై మిలహి, మై మిలియా సుఖహోయి।
ఫరీదా జేతూ మేరా హోయి రహహి, నభు జగు తేరా హోయి॥

ఆత్మ సాయుజ్యంలోని ఆనందానుభూతిని గురించి అంతరాత్మ జీవాత్మకు చెప్తుంది.

“నిన్ను నీవు చక్కబరచుకుంటే నేను నీకు దొరుకుతాను. నన్ను చేరేందుకు నీకు కావలసిందంతా ఆత్మశుద్ధి ఒక్కటే. నన్ను చేరిన తర్వాత ఆనందమే ఆనందం విషాదానికి తావు లేదు నాది ఆనందలోకం ఈ లోకంలో నీవు నావాడివిగా ప్రవేశించగలిగితే నీకు లోకమంతా లోకువ అయిపోతుంది.

నీవు భగవదీయుడవు కాగలిగితే భగవంతుడు భవదీయుడు కాగలడని బాబా ఫరీదు సాధించిన భావయోగానికి సారాంశం.

యువభారతి మీ అభిప్రాయాల్ని ఆహ్వానిస్తున్నది

ఈ పుస్తకం చదివారు కదా : మీ అభిప్రాయాల్ని నిర్మోహ
మాటంగా వెంటనే మాకు తెలిపి మా కృషిని ప్రోత్సహించండి.

‘యువభారతి’ నిర్వహిస్తున్న ‘లహరీ’ ఉపన్యాస కార్యక్రమా-
లతో మీరెప్పుడైనా పాల్గొన్నారా ? మీ అభిప్రాయమేమిటి ? భవిష్య
త్తులో ‘లహరీ’ ఉపన్యాస కార్యక్రమాలు ఎలా ఉంటే బాగుంటాయని
మీరను కుంటున్నారు.

‘యువభారతి’ ప్రచురణలలో కొన్నింటినైనా మీరు చదివారా ?
మీకు నచ్చిన లేక నచ్చని ప్రచురణలేవి ? ఇంకా ఎలాంటివి ప్రచు
రిస్తే బాగుంటుంది ?

సంస్థ శాశ్వత పథకాలయిన ‘భారతీ మిత్ర’, ‘భారతీ భూషణ’
లతో కాని, తాత్కాలిక సభ్యత్వ పథకమైన ‘సాహితీ మిత్ర’లో గాని
మీరు సభ్యులా? సంస్థ ప్రచురణలు సక్రమంగా మీకు అందుతున్నాయా ?

‘యువభారతి’ ప్రచురణలను మీ మిత్రులందరికీ పరిచయం
చేయండి. యువభారతి ప్రచురణలను మీరు బహుమానాలుగా ఇవ్వండి.
మీకు పరిచయమున్న, విద్యాసంస్థలచే కొనిపించండి.

“చుట్టూరా ఆవరించుకుని ఉన్న చీకటిని తిట్టుకుంటూ కూర్చో
వడంకన్నా, ప్రయత్నించి చిన్న దీపాన్నయినా వెలిగించాలనేదే”
‘యువభారతి’ ద్యేయం.

దూర ప్రాంతాల మిత్రులు, హైదరాబాదు వచ్చినప్పుడు తిలక్
రోడ్‌లోని ‘ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్’ భవనంలోని మన కార్యాలయా
నికి విచ్చేయండని ఆహ్వానిస్తున్నాం.

మీ సహకారాన్ని ఆర్థిస్తూ -

యు వ భ ర తి

Blank Page

మా తెలుగు తల్లికే మల్లెపూదండ
మా కన్నతల్లికే మంగళారతులు
కడుపులో బింజారు, కనుచూపులో కరుణ
చిరునవ్వులో సిరులు దొరలించు మా తల్లి

గలగలా గాదారి కదలిపోతుంటేను
జిరజిరా వృష్ణమ్మ పరుగువిడుతుంటేను
బింజారు పంటతే పండుతాయి
మరిసాల ముత్యాలు దొరలుతాయి

అమరావతి నగరి అపురూప శిల్పాలు
త్యేగయ్య గాంతులు తారాడు నానాలు
తిక్కయ్య కలములు తియ్యందనాలు
నిత్యమై, నిశీలమై నివితియిందోదాక

రుద్రమ్మ భుజశక్తి, మల్లమ్మ పతిశక్తి
తిమ్మరుసు భీయక్తి, వృష్ణరాయల కీర్తి
మా చెవుల రింగుమని మారుమ్రోగేదాక
నీ పంటతే పండుతాం నీ ఆటతే ఆడుతాం
జై తెలుగుతల్లి, జై తెలుగుతల్లి

— శంకరబాబి సుందరాచార్య